

Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv

Årsmelding 2011

Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv

Årsmelding 2011

Innhold

1. Sammendrag	3
2. Konkrete tiltak i 2011	5
2.1 Verdensarv på norgeskartet	5
2.2 Forvaltningsplanens tema og kjerneverdier	7
2.2.1 Beite, slåttelandskap og vegetasjon	7
2.2.2 Duntradisjonen	9
2.2.3 Bygningsvern	12
2.2.4 Formidling, informasjon og reiseliv	13
2.3 Overvåkning	16
2.4 Marint miljø – fiskeri	16
2.5 Fugleliv	17
3. Bakgrunn for stiftelsens arbeid	18
3.1 Stiftelsens styre	19
3.2 Samarbeidsrådet	21
3.3 Team Verdensarv Vega	22
3.4 Stiftelsens sekretariat	24

Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv

N-8980 Vega

+47 75 03 55 03

+47 97 03 46 46

post@verdensarvvega.no

www.verdensarvvega.no

1. Sammendrag

En sentral arbeidsoppgave for Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv i 2011 var samarbeid med Miljøverndepartementet om utvikling av en ny, helhetlig verdensarvpolitikk. Blant de viktigste punktene i MDs nye verdensarvpolitikk er at departementet anbefaler at det etableres senter for verdensarven, en sak som det har vært arbeidet med fra Vega siden før verdensarvstatusen i 2004. Arbeidsdokumentet omhandler også andre viktige tema; som overvåking, formidling, kunnskap og kompetanse, undervisning og verdiskaping. Fjoråret ble dermed en milepæl for lokalt verdensarv arbeid.

En annen milepæl for Vegaøyen Verdensarv var at Vega fikk forvaltningsknutepunkt med samarbeid mellom Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv, Vega verneområdestyre og Statens Naturoppsyn. I og med at de tre instansene er samlokalisert også med Helgeland Museum, gir dette et allsidig knutepunkt på Nes som kan bidra til å utvikle lokal kompetanse, kapasitet og konkret oppfølging av skjøtselsarbeid og andre tiltak lokalt for å ivareta og utvikle prosjekt i verdensarvområdet. Etableringen av forvaltningsknutepunktet ble fulgt opp med 2 mill kr fra Direktoratet for naturforvaltning og tilsvarende fra Nordland fylkeskommune som skal brukes til kontorer for forvaltningsknutepunktet. Kontorfellesskapet defineres som byggetrinn I av senteret for verdensarven.

Blant de mest positive tiltakene lokalt var fortsatt økt beite i Vegaøyen verdensarvområdet, stor aktivitet i de tradisjonsrike dunværene og innen det lokale reiselivet med blant annet pilotprosjektet Bærekraftig Reiseliv. Gjennom prosjektstillingen med barn og unge i Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv ble det gjennomført flere skjøtsels- og undervisningsprosjekt i verdensarvområdet. Prosjektstillingen i restaurering som er tillagt Helgeland Museum var også et svært positivt bidrag til verdensarv arbeidet i perioden oktober 2010 – oktober 2011.

På andre områder opplevdes utfordringer. Verdiskapingsprogrammet Den verdifulle kystkulturen ble avsluttet i 2010 og det var i 2011 mindre aktivitet med prosjekter innen restaurering i tilknytning til verdiskaping og næringsutvikling.

Mye arbeid gjenstår med å ta vare på og utnytte kystkulturen i verdensarvområdet og buffersonen til økt verdiskaping. Det vil derfor være viktig å få en fortsettelse på programmet eller få utviklet et nytt verdiskapingsprogram. Særlig fordi Vega opplever negativ utvikling i folketallet, noe som på sikt kan bli en trussel mot verdensarv verdiene.

Tilsvarende må det finnes løsninger for beredskap og overvåking i forbindelse med økt skipstrafikk og åpning av nye leteområder for petroleumsindustrien på Nordland I, II, IV og V, manglende rekruttering til fiskeriene, folketallsnedgang og manglende infrastruktur mht båtruter i verdensarvområdet. Stiftelsen tok opp saken om oljevernberedskap med Miljøverndepartementet i 2011 og ba om møte med statsråd Erik Solheim. Møtet kom i stand i 2012 og saken skal utredes av MD i samarbeid med Klima- og Forurensingsdirektoratet.

FLOVÆR, ET AV DE STØRSTE DUNVÆRENE, DER EIERNE HAR INNLEIDE FUGLEVOKTERE.

Stiftelsen hadde i 2011 knapt 4 mill til ulike tiltak og drift, hvorav 3,6 mill kr fra Direktoratet for naturforvaltning, 265 000 kr fra Nordland fylkeskommune og 100 000 kr fra Fylkesmannens miljøvernavdeling. Ellers bidro Statens Landbruksforvaltning med midler til kulturlandskapsskjøtsel, Nordland fylkeskommune med midler til bygningsvern, planarbeid og reiselivsstrategi, Innovasjon Norge og Vega kommune til pilotprosjektet Bærekraftig Reiseliv, Fylkesmannen i Nordland og Statens Naturoppsyn til predatorbekjempelse, hogst av sitkagran, merking av stier og kulturlandskapsskjøtsel og gjerding, Vega kommune og Helgeland Museum med midler og administrative ressurser til ulike prosjekt, sikring og utvikling av verdensarvområdet.

Stiftelsen Vegaøyen Verdensarvs arbeidsplan og budsjett for 2011 prioriterte bl.a:

- Rundt 900 000 kroner til kulturlandskapstiltak: areal- og beitetilskudd, skjøtelsplaner og etableringer.
- På posten for kulturbidrag satte stiftelsen av 1,1 mill kr, og hvor den største summen gikk til tiltak innen duntradisjonen og til delfinansiering av duntradisjonen.
- På de øvrige postene ble det satt av midler til bl.a. pilotprosjekt Bærekraftig Reiseliv, driftstilskudd til Vegaøyens Venner og Nordland Ærfugllag, utredning av senter for verdensarven, arbeid med barn og unge, samt informasjons- og formidlingsvirksomhet.

2. Konkrete tiltak i 2011

2.1 Verdensarv på norgeskartet

Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv har i 2010 - 2011 vært involvert i arbeidet med å utvikle en nasjonal verdensarvpolitikk. Først utredningsarbeidet av senter for verdensarven som ble utført i regi Norsk Institutt for Kulturminneforskning (NIKU), så i samarbeid med arbeidsgruppen som ble nedsatt av MD. Gruppen besto av medlemmer fra Direktoratet for naturforvaltning, Riksantikvaren, Norsk Kulturråd og Miljøverndepartementet. Stedene ble invitert inn i prosessen gjennom to involveringsmøter i februar og april 2011, en egen blogg og invitasjon til å sende skriftlige innspill til arbeidsgruppens arbeid. Arbeidsdokumentet ble sendt ut på høring i mars 2012 og med høringsfrist 1. juli 2012. Blant de viktigste punktene i dokumentet er at MD anbefaler at det etableres senter for verdensarven, en sak som det har vært arbeidet med fra Vega siden før verdensarvstatusen i 2004.

Verdensarvforum 2011 var i Nærøyfjorden og skjedde i samarbeid mellom verdensarvrådet for Vestnorsk Fjordlandskap og Norges Verdensarv. Tema var blant annet besøkshåndtering og ny, helhetlig verdensarvpolitikk.

Vega søkte i 2010 om å få lokal forvaltning av verneområdene og saken ble også fremmet av styreleder og daglig leder på møte med daværende statssekretær Heidi Sørensen i juni 2010. MD innvilget søknaden fra Vega som fikk forvaltningsknutepunkt på Nes mellom Statens Naturforvaltning, Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv og Vega Verneområdestyre. I og med at de tre instansene er samlokalisert også med Helgeland Museum, gir dette et allsidig knutepunkt på Nes som kan bidra til å utvikle lokal kompetanse, kapasitet og konkret oppfølging av skjøtselsarbeid og andre tiltak lokalt for å ivareta og utvikle prosjekt i verdensarvområdet. Etableringen av forvaltningsknutepunktet ble fulgt opp med 2 mill kr fra Direktoratet for naturforvaltning og tilsvarende fra Nordland fylkeskommune som skal brukes til kontorer for forvaltningsknutepunktet. Kontorfellesskapet defineres som byggetrinn I av senteret for verdensarven.

Stiftelsens styre vedtok en egen uttalelse om oljevernberedskap i forbindelse med åpningen av nye leteblokker på Helgelandskysten. Styre ba samtidig om et møte med miljøvernminister Erik Solheim. Dette møtet kom i stand i 2012 og da med statssekretær Henriette Killi Westhrin. Det ble et positivt møte. Saken skal følges opp fra MD og Klima- og Forurensningsdirektoratet.

I forbindelse med nye søknader om oppdrettskonsesjoner i verdensarvområdet ønsket styret i Stiftelsen UNESCOs syn på dette. UNESCO har vedtatt at organisasjonens vitenskapskomiteer IUCN og ICOMOS skal behandle saken.

Manglende rekruttering til fiskeriene er en viktig utfordring. Fra stiftelsen er det tatt initiativ ovenfor Fiskeri- og Kystdepartementet for å få utviklet en egen tiltaksplan for fiskeriene. Dette ble fulgt opp i 2011 i forbindelse med utvikling av en helhetlig verdensarvpolitikk. Saken ble drøftet videre i 2012 i møte med fiskeri- og kystminister Lisbeth Berg-Hansen.

Infrastruktur og tilgjengelighet til verdensarvområdet med båtruter er en annen viktig oppgave å få løst. Nordland fylkeskommune og Miljøverndepartementet bidro til finansieringen av båtruten i 2011. Det arbeides for å få varige og forutsigbare ordninger.

Stiftelsens budsjett for 2011 var i underkant av 4 millioner kroner der 3,6 mill kr var tildelt fra Direktoratet for naturforvaltning.

Typisk for arbeidet på Vega er imidlertid at flere instanser arbeider med verdensarv og at det i tillegg til Stiftelsen budsjett derfor er store bidrag inn i verdensarvarbeidet gjennom blant annet Vega kommune, Vega Næringssselskap, Innovasjon Norge og til grunneiere og tiltakshavere i området gjennom bygningsvern- og skjøtselsmidler fra henholdsvis Nordland fylkeskommune, Fylkesmannen i Nordland og Statens Naturoppsyn. Nordland fylkeskommune, Fylkesmannen i Nordland, Vega kommune og Innovasjon Norge bidro i 2011 med totalt 5,6 mill kroner til verdensarvarbeidet.

I tillegg kommer grunneiernes og frivilliges innsats i området. Det er grunn til spesielt å trekke fram fuglevokterne, bønder lokalt som har tar på seg et stort arbeid med å frakte dyr i båt over lange avstander for å få beitet øyene - og alle skoleelevene som bidrar aktivt i dunværene. Totalt var rundt 150 elever med på ulike aktiviteter i 2011.

Bidragstyper	Tilskudd	Tiltak
Nordland fylkeskommune	484 000 kr	Pilotprosjekt Bærekraftig Reiseliv/reiselivsstrategi
Nordland fylkeskommune	75 000 kr	Båtrute i verdensarvområdet
Nordland fylkeskommune	2 500 000 kr	Bygningsvernmidler
Nordland fylkeskommune	50 000 kr	"På tokt i verdensarven" – skoleprosjekt
Nordland fylkeskommune	40 000 kr	Predatorbekjempelse – jakt på villmink
Fylkesmannen i Nordland/ Statens Landbruksforvaltning	550 000 kr	Skjøtselsmidler
Fylkesmannen i Nordland/ Statens Naturoppsyn	450 000 kr	Gjerding Kjellerhaugvatnet
Fylkesmannen i Nordland/ Statens Naturoppsyn	60 000 kr	Stier Skjærvær og Lånan

Fylkesmannen i Nordland	40 000 kr	Predatorbekjempelse – jakt på villmink
Vega kommune	265 000 kr	Reiselivsstrategi
Vega kommune	400 000 kr	SMIL-midler
Innovasjon Norge	550 000 kr	Pilotprosjekt Bærekraftig Reiseliv
Vega Næringssselskap	130 000 kr	Pilotprosjekt Bærekraftig Reiseliv
SUM	5 594 000 kr	

2.2 Forvaltningsplanens tema og kjerneverdier

I 2011 har stiftelsens viktigste arbeidsoppgaver vært oppfølging av tiltaksplanen for kulturlandskapet gjennom:

- Stimulerings- og rekrutteringsordninger for å sikre ærfugltradisjonen.
- Oppfølging av grunneiere med informasjon og veiledning skjøtsel
- Vegetasjonskartlegging for prioriterte øyvær.
- Medfinansiering av ulike etableringer i tilknytning til verdensarvområdet.
- Formidlingsstrategi og tiltak
- Oppfølging av arbeidet med Verdensarvporten.
- Videreutvikling av prosjektet ”Verdensarv i unge hender” – formidling av Vegaøyens natur- og kulturverdier for barn og unge.
- Etablering av samarbeidsrutiner med verneområdeforvalter, Statens Naturoppsyn og Helgeland Museum.

2.2.1 Beite, slåttelandskap og vegetasjon

For Vegaøyens del er det et stort gap mellom de behov som er skissert i tiltaksplanen for området og de ressurser som er til rådighet. Dette fører til manglende kapasitet til oppfølging og igangsetting av offensive tiltak. Det kan nevnes at det i henhold til tiltaksplanen burde vært avsatt 7,7 mill kr for 2011 til beite- og arealtilskudd, investeringer, etableringer og kulturbidrag. I tillegg kommer alle andre oppgaver som forvaltningsplanen for området peker på.

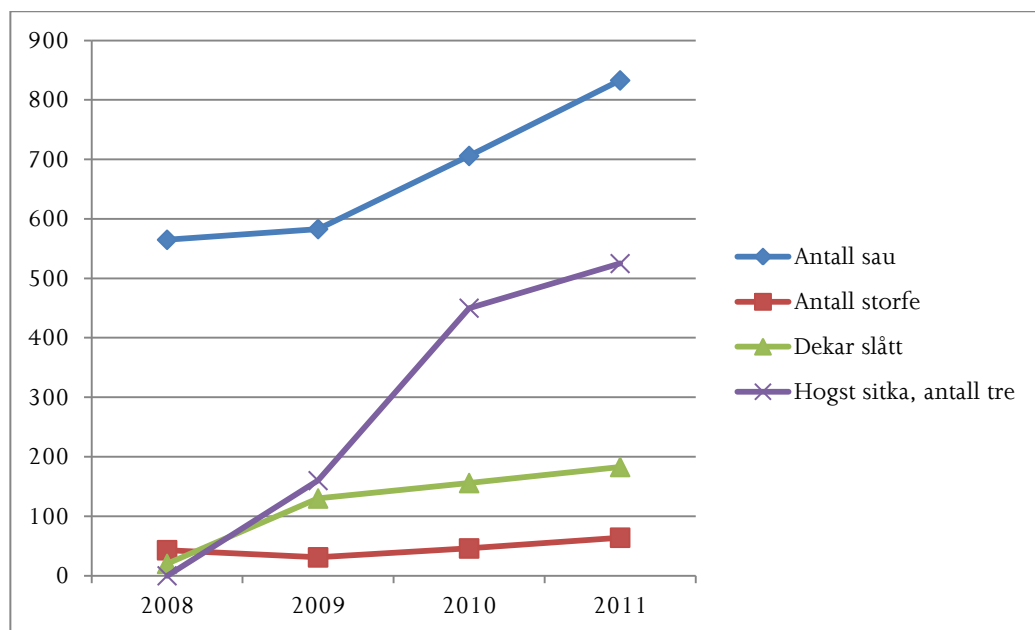
Av et totalbudsjett for 2011 på knapt 4 mill kr som skal dekke arbeidet på alle forvaltningsplanens områder, satte Stiftelsen av 2,1 mill kr til skjøtsel og duntradisjonen. I tillegg hadde Fylkesmannen 550 000 kr tilgjengelig via SLF-midlene.

Men den økte interessen for beiting og skjøtsel i området førte til at det verken i 2010 eller 2011 var tilstrekkelig med skjøtelsesmidler tilgjengelig. Totalt var det i 2011 søknader for nærmere 375 000 kr mer enn hva som har vært disponibelt av midler. Fylkesmannen kunne i 2011 derfor ikke inngå flere beiteavtaler med bønder og Stiftelsen kunne heller ikke gi tilsagn på skjøtelsesmidler i henhold til alle søknader.

Det er derfor svært positivt at det for 2012 ble tilført mer midler til skjøtsel gjennom Vega verneområdestyre. Videre framover vil det være viktig å få en samordning av midlene innen kulturlandskapsskjøtsel både på statlig hold og lokalt.

Totalt kom det inn søknader på i alt kr 675 750 kr til areal- og beitetilskudd, etableringer og investeringer.

Utviklingen av skjøtselstiltak i Vegaøyan Verdensarvområde, 2008 - 2011

Fra stiftelsen ble det bevilget rundt 900 000 kr til areal- og beitetilskudd, etableringer, skjøtelsprosjekt for ungdom, skjøtelsplaner og investeringer som bl.a. innbefattet tilskudd til beite i Kilvær, Skogsholmen, Bukkøy, Tåvær og Hysvær, samt slått i Skjærvær, Lånan, Omnøy, Kilvær og Bukkøy.

Fylkesmannen i Nordland i samarbeid med Vega kommune har administrert ordningen med beitetilskudd via landbruksavtalen der det i 2011 var 550 000 kr tilgjengelig. Også via denne ordningen er det flere som tar dyr ut på beite og som skjøtter verdensarvområdet i perioden 2008 - 2011. Mens det i 2008 var 546 sau på beite, var tallet økt til 777 i 2011. Antall storfe økte fra 42 til 52.

I det videre arbeid er etableringen av lokal verneområdestyre og tilsetting av verneområdeforvalter av avgjørende betydning for å få fulgt opp forvaltningsplanen og skjøtelsplanene for de forskjellige øyene i verdensarvområdet. Det vil være viktig å få en samordning av midler både nasjonalt og lokalt.

60 ELEVER FRA BRØNNØYSUND VIDEREGÅENDE SKOLE VAR I SKOGSHOLMEN I 2011 FOR Å LÆRE OM KULTURLANDSKAPSSKJØTSEL OG VEGETASJON, SLÅ GRAS OG RINGBARKE TRÆR SOM SKAL FJERNES. OGSÅ 10. KLASSE FRA VEGA SKOLE VAR I AKTIVITET.. (FOTO: JANNIKE WIKÅ).

Stiftelsen gjennomførte i 2009 – 2010 et skjøtelsprosjekt for ungdom i Skjærvær. I 2011 ble virksomheten flyttet til Skogsholmen og skjedde i samarbeid med grunneierne og Brønnøysund videregående skole. Også slåttarbeid for 10. klasse ved Vega skole ble lagt inn som fast aktivitet i Skogsholmen fra og med våren 2011. Prosjektet har vært finansiert med midler fra stiftelsen, SMIL-midler fra Vega kommune og Den naturlige skolesekken. Arbeidet er med utgangspunkt i foreslåtte tiltak i skjøtelsplanen for Skogsholmen og med veiledning fra Bioforsk Nord Tjøtta.

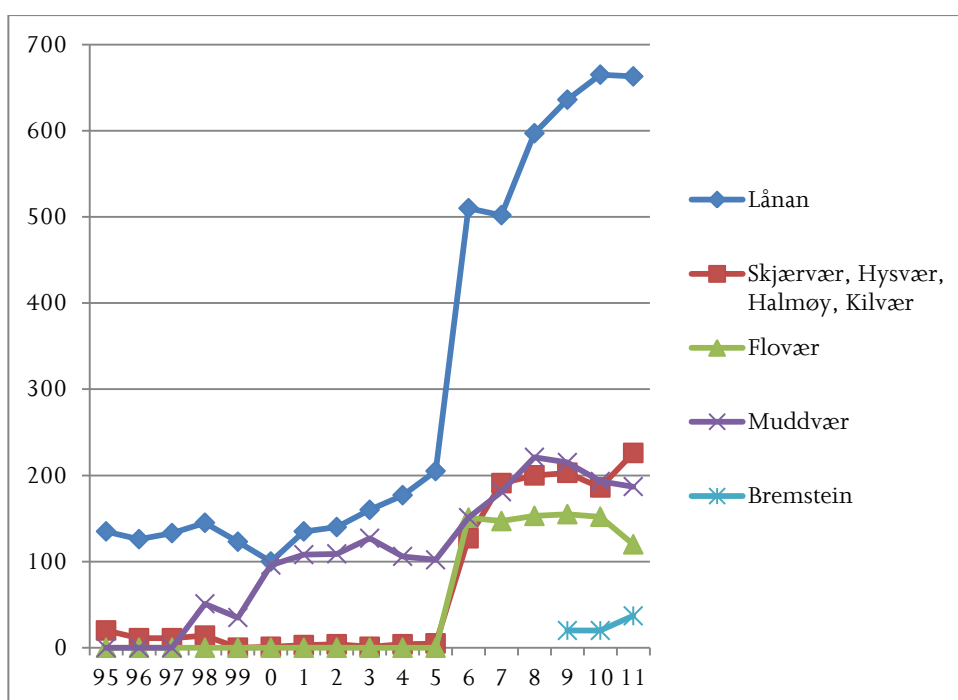
2.2.2 Duntradisjonen

Ærfugltradisjonen er verdensarvområdets ”Outstanding Universal Value” som Norge har det fremste ansvar og forpliktelse til å ta vare på. Norge har tatt dette ansvar på alvor gjennom tiltaksplanen for Vestnorsk Fjordlandskap og Vegaøyen. Stiftelsen og den samarbeidende part Nordland fylkeskommune bidro i 2011 med vel 1,1 mill kr i ulike tilskudd til de 16-17 fuglevokterne, rekrutteringstiltak og informasjons-/formidlingstiltak.

Verdensarvstatusen og oppfølgingen med prosjektmidler har ført til optimisme og flere som ønsker å satse. Beredskapssituasjonen i forhold til den økende skipstrafikken og åpning av nye oljefelt rett utenfor Helgeland, bestandssituasjonen og rekruttering til videre drift er

spesielt utfordrende. Fra 2010 har også flere av dunværene vært plaget av predatorer som mink og gammel oter. Dessuten har eier redusert omfanget av dundriften i et av værene, slik at det har vært en nedgang i antall hekkende ærfugl fra 1232 i 2009 til 1186 i 2011. Dette viser hvor sårbar tradisjonen er og hvor viktig det vil være med kontinuerlig stimulerings- og rekrutteringstiltak.

Oversikt over hekkende fugl i de enkelte dunværene

Det vil være viktig i årene framover å prioritere tiltak som kan bidra til økt hekkesuksess, særlig siden fugletellingene i 2011 viste en alarmerende nedgang i antall ærfugl i sammenligning med 80-tallet da det sist ble foretatt tellinger. Predatorbekjempelse og overvåkning av området, eks gjennom kamera som kan bidra til å avdekke grunnen til nedgang i hekkebestanden, vil kunne være viktige tiltak.

Prosjekt Ærfuglarkitektur

Fraflytting, villmink og oljeutslipp fra tankeren Deifovos i 1981 førte til at store deler av den hekkende ærfuglbestanden i dunværene ble borte. Dermed ble også kulturlandskapet med ærfuglarkitekturen nesten borte. Gjennom ærfuglprosjektet har målet vært å få opp antall hus og reir. Dette arbeidet har også lyktes. Fuglevokterne laget i 2011 2970 reir mot 2100 ærfuglhus i 2006. 1186 fugl hekket i hus, mot 967 i 2006. Prosjektet har vært støttet av Nordland fylkeskommune – Kulturminner i Nordland med 360 000 kr i 2008 - 2011.

Skoleprosjekt

Vega skole har en egen verdensarvplan med aktiviteter innen verdensarv fra 1. – 10. klasse. Skolen og Stiftelsen samarbeider om flere av disse prosjektene. Siden midten av 90-tallet hatt et ærfuglprosjekt med 6. klasse. Prosjektet startet etter initiativ fra Inga E. Næss ved E-huset Museum og har siden vært videreført enten i skolens regi, i samarbeid med kunstsolen eller Stiftelsen.

Prosjektet innebærer at elevene er ute i Vegaøyen en dag i april og lager reir og ehus sammen med fuglevokterne. I juni reiser elevene tilbake for å se om fuglene har lagt seg i reirene og lærer da også å rense dun. En del av foreldrene er med som hjelpere. 6. klasse var i 2011 i Bremstein og hjalp til med å lage reir. Skoleprosjektet har stor betydning for å skape respekt og forståelse for ærfugltradisjonen - både i forhold til elevene og deres foreldre.

Andre klasser har opplegg innen botanikk, marint miljø og kulturlandskapsskjøtsel.

Vegaøyens Venner

Vegaøyens Venner hadde i 2011 flere arrangement og tiltak som er viktige bidrag til det lokale verdensarvarbeidet:

- Ærfuglpatrulje til Lånan. På denne patruljen deltok 12 deltakere. De hjalp fuglevokterne å lage ærfuglreir og reparerte ærfuglhus/ebaner.
- Vegaøyens Venner arrangerte foredrag med tilreisende fugleekspert med kysten fugler som tema.
- Øyans dag. Rundt 100 møtte opp i Tåvær for å delta i feiringen av Øverstua der eksteriøret var ferdig restaurert.
- Fjorårets fortellerkveld var om Skogsholmen og rundt 40 deltok.

Nordland Ærfugllag

Foreningen opplever det som en utfordring at medlemmene bor spredt og at de mangler kapasitet til å drive ærfugllagets virksomhet. De søkte derfor Stiftelsen om driftsmidler høsten 2010 for å kunne ha jevnlig styremøter, utvikle en strategi for arbeidet og lage en nettportal for å nå ut med informasjon om lagets arbeid. Dette arbeidet ble godt igangsatt i 2011 og Nordland Ærfugllag har nå nye nettsider, www.aerfugl.no og Facebookside. Laget fikk overta en av forslagene til logo som Stiftelsen fikk utarbeidet i forbindelse med forslaget til grafisk profil. Målet er at salg av dyner skal skje gjennom nettsidene. Laget planla dessuten kurs for nye ærfuglvoktere, men fikk ikke tilstrekkelig antall påmeldte til kurset.

Stiftelsens bidro med 125 000 kr til de to frivillige lagene Nordland Ærfugllag og Vegaøyens Venner.

2.2.3 Bygningsvern

DUGNAD FØR ÅPNINGEN AV DET RESTAURERTE HUSET ØVERSTUA I TÅVÆR SOMMEREN 2011.

Etter avtale mellom Nordland fylkeskommune (NFK) og Helgeland museum (HM) har NFK engasjert museet til å følge opp deler av bygningsvernarbeidet i verdensarvområdet gjennom en egen 2-årig prosjektstilling som bygningsvernkonsulent. Arbeidet består i tilstandsvurdering, rådgivning i restaureringsarbeidet mv.

Stillingen var besatt fra oktober 2010 til oktober 2011 og bygningsvernkonsulenten bidro med prosjektering og bistand til søknadsskriving og praktisk arbeid på flere prosjekt.

Bygningsvernkonsulenten var også en aktiv pådriver for å bygge opp et lokalt håndvertermiljø gjennom opplæring og etablering av lokaliteter for håndverkerne der de kunne drive restaurering av bl.a vindu på vinteren. Måler var å få mest mulig helårs engasjement av bygningsverninteresserte og å utvikle lokal kompetanse. Derfor samarbeidet Stiftelsen og Helgeland Museum ved bygningsvernansvarlig om å søke midler til opplæringstiltak innen bygningsvern og fikk 100 000 kr til dette tiltaket fra Nordland Fylkeskommune.

Dessverre valgte den engasjerte konsulenten å avslutte arbeidsforholdet og det var en utfordring å få noen andre inn i stillingen før sommeren 2012.

Riksantikvaren tildelte i 2011 2,5 mill kr til Nordland fylkeskommune i bygningsvernmidler som skulle brukes i verdensarvområdet. Totalt tildelte Nordland fylkeskommune – Kulturminner i Nordland tilskudd til 14 bygningsvernprosjekt Vega verdensarvområde og buffersone. Blant disse var Rørøy brygge, Bremstein fyrstasjon og hus i Tåvær, Bukkøy, Muddvær, Marken og på Nes.

2.2.4 Formidling, informasjon og reiseliv

Stiftelsen arbeidet i 2011 med formidling på flere plan: Senter for verdensarven/ Verdensarvporten, oversettelse av nettportal til engelsk/tysk og utvikling av nyhetsdel på nettsidene, prosjekt for barn og unge, informasjon via ferieguider, avisannonser og på messer, samt presentasjon av verdensarven for grupper med besøkende, bl.a. utfluktsturene fra Hurtigruten, i foredrag på seminar, møter og andre tilstelninger. Blant de viktigste konferansene eller møtene som Stiftelsen hadde presentasjon av verdensarvverket i Vegaøyan i 2011 var nettverkssamling for de nordiske verdensarvstedene, Statens Naturoppsyns landskonferanse "Mennesket og naturarven", presentasjon for Stortingets miljø- og energikomité og Nordland fylkeskommune.

Senter for verdensarven

Utredning av innhold, finansiering og drift av det framtidige Verdensarvsenteret på Vega var et viktig arbeidsområde i 2010/2011. En lokal arbeidsgruppe arbeidet med å følge opp MDs signaler om at informasjon om verdensarv, synliggjøring av lokalt arbeid, undervisning og forskning skal vektlegges i senteret. Med bistand av to litauiske arkitekter fikk også Stiftelsen i januar 2011 utarbeidet forslag på et senter der disse føringene ble vektlagt.

Stiftelsen og Vega kommune søkte dessuten i fellesskap om å få midler til kontorfasiliteter for forvaltningsknutepunktet. Søknaden til Direktoratet for naturforvaltning ble innvilget høsten 2011 med 2 mill kr og Nordland fylkeskommune bevilget tilsvarende i 2012. Forut for søknadene engasjerte Stiftelsen og Vega kommune arkitekt Gisle Jakhelln til prosjektering av et slikt kontorbygg.

Formidling barn og unge

For å følge opp verdensarvkonvensjonens og UNESCOs prioritering av barn og unge gjennomførte Stiftelsen en rekke prosjekter i 2011:

- "På tokt i verdensarven" var et prosjekt som omfattet 5. – 7. klasse på Vega skole og skjedde i samarbeid med Statens Naturoppsyn lokalt. Elevene arbeidet med marint miljø, var på ekskursjon i Kjellerhaugvatnet naturreservat og lærte å ro.
- Skjotselsprosjekt med slått i Skogsholmen for 10. klasse på Vega og to klasser fra Brønnøysund videregående skole, totalt 75 elever.
- Ærfuglprosjekt i 6. klasse med tur til Bremstein og fuglevokter Aud Halmøy, E-huset Museum og informasjon om duntradisjonen og verdensarven.
- Ekskursjon med 4. klasse som lærte om kystlynghei og vegetasjon.
- Fotokurs for ungdom i verdensarvområdet. Kurset hadde 10 deltakere.

Stiftelsen inviterte til et samaordningsmøte med lag og foreninger som arbeider med barn og unge og fikk laget en oversikt over aktiviteter som skulle skje i løpet av sommeren som ble lagt ut på Stiftelsens nettsider www.ungehender.no

Reiseliv

Reiseliv som er et av tiltakstemaene i forvaltningsplanen, har et stort verdiskapingspotensial. Men turisme kan samtidig være den største trusselen i forhold til fugleliv og kulturlandskap i et område som Vegaøyan. Samarbeid med reiselivsnæringen og tilrettelegging er derfor avgjørende for å sikre styrt ferdsel og et bærekraftig reiseliv.

Vega kommune samarbeider med Nordland fylkeskommune om en egen reiselivsstrategi som skal sikre ivaretagelse av verdensarvverdiene og bidra til lokal verdiskaping. Et av delprosjektene er pilotprosjektet Bærekraftig Reiseliv. Vega er en av fem piloter i Norge som skal vise beste praksis innen bærekraftig reiseliv. Innovasjon Norge vil i prosjektet Bærekraftig reiseliv 2015 legge til rette for at verdiskapingen i reiselivet skjer på en bærekraftig måte og at bærekraft kan utvikles som konkurransefortrinn.

Dette betyr at Vega skal være en læringsarena for utprøving av mål, tiltak og måling av bærekraft i reiselivet. Både kommunen og næringslivet er viktige samarbeidspartnere. Med bakgrunn i en forstudie er det utarbeidet en plan for målsettinger og gjennomføring av tiltak. Innovasjon Norge har innvilget kr. 500.000,- per år i 3 år. Stiftelsen er delfinansør av

prosjektet som baserer aktivitetene på den risiko- og sårbarhetsanalysen som Stiftelsen har fått utarbeidet. Blant tiltakene er samarbeid mellom Vega kommune, reiselivsoperatøren Din Tur og reiselivsnæringen om tilrettelegging av stier for å utvikle Vega til en vandredestinasjon. Stiftelsen har satt av penger på sitt budsjett til dette spleiselaget. Videre skal det satses på å legge til rette for fuglekikking.

Antall besøkende

GJENNOM PILOTPROSJEKTET BÆREKRAFTIG REISELIV SKAL DET UTVIKLES TILBUD FOR FASTBOENDE OG TILREISENDE SOM ER MILJØVENNLIG OG BIDRAR TIL VERDISKAPING I LOKALSAMFUNNET.

Tallet turister til Vega har økt fra rundt 5000 i 2005 til 30 000 i 2011. Turistinformasjonen arbeider for å få gode redskap for registrering av besøkende.

Målsettingen for arbeidet med reiseliv er en større profesjonalisering. I forhold til økonomisk bærekraft innebærer dette at antall besøkende må økes til 40 – 50 000 per år. I internasjonal sammenheng er dette et svært lavt antall besøkende. Det sårbare fuglelivet og kulturlandskapet tilsier likevel at Vegaøyen må være i en særstilling mht til antall besøkende. Sårbarhetsanalysen som er gjennomført i regi av Stiftelsen vil være et viktig redskap for å måle hva området tåler av trafikk. Området må også tilrettelegges bedre med informasjonstavler, stier og kart. I 2011 har Stiftelsen samarbeidet med Vega Næringssselskap, Vega Turistinformasjon og til dels Helgeland Museum om annonser i lokalavisenes feriebilag og ferieguides. Dermed er informasjon om ferdsel på naturens premisser en del av all turistannonsering.

2.3 Overvåkning

Behovet for overvåkning av verdensarvområdet er tatt opp med MD; både i forhold til oljevernberedskap, skipstrafikk, miljøtilstand og klimaendringer. Med samlokalisering i Forvaltningsknutepunkt Nes er de første initiativ også tatt for å få etablert samarbeid om rapporteringsrutiner og gode overvåknings- og dokumentasjonsrutiner for verdensarvområdet i henhold til planverk og innskrivingstekst.

Lokalt naturoppsyn, verneområdeforvalter og daglig leder i Helgeland museum deltar i Team Verdensarv Vega og kan dermed få tatt opp overvåkningsoppgaver med Vega kommune.

SNO deltar også på Stiftelsens halvårlege møter med fuglevokterne.

LOKAL OPPSYNSMANN HAR OPPSYN I DUNVÆRENE I HEKKESONGEN.

Oppsyn i verdensarvområdet i 2011 besto i hovedsak av informasjon til båtførere og fugleregistreringer, fortrinnsvis sjøfugl og rovfugl på Helgeland.

Følgende tiltak ble gjennomført av Statens Naturoppsyn i verdensarvområdet i 2011:

- Søppelaksjon i samarbeid med Vega skole i verdensarvområdet
- Fangst av villmink
- Rydding og organisering av rydding, hogst sitkagran Holandsosen naturreservat
- Kontakt med grunneiere vedr hogst av sitkagran i Kjellerhaugvatnet naturreservat.

2.4 Marint miljø – fiskeri

80 prosent av verdensarvområdet er hav med stort artsmangfold. Havet har vært viktigste ressursgrunnlag siden de første menneskene slo seg ned på Vega og er en del av innskrivingsgrunnlaget på verdensarvlisten. Lokal fiskerinæring har i løpet av de siste tiårene hatt en dramatisk tilbakegang i antall fiskere og fangstmengde. Det er også beskjeden rekruttering.

Sikring av mottaksforhold for de lokale fiskerne har 1. prioritet i henhold til forvaltningsplanen. Stiftelsens styre bevilget derfor i desember 2009 kr 200 000 til delfinansiering av oppstart av fiskemottaket på Vega. Stiftelsen tok videre kontakt med Fiskeri- og Kystdepartementet for å få igangsatt en dialog om en tiltaksplan for de lokale fiskeriene. Dette ble fulgt opp med innspill til

den nasjonale verdensarvpolitikken i 2011 og i møte med fiskeri- og kystminister Lisbeth Berg-Hansen i 2012.

Miljøtrusler er en annen stor utfordring, både via den økte båttrafikken langs norskekysten og åpningen av de nye leteblokkene på Nordland II, IV og V. Økt overvåkning og beredskap må derfor være et prioritert arbeidsområde framover. 70 - 80 prosent av all ærfugl i området hekker nord for Vega og et oljeutslipp i dette området vil være en katastrofe for bestanden. Styret ba om møte med daværende miljøvernminister Erik Solheim og fikk møte statssekretær Henriette Killi Westhrin i 2012. Hun lovet at saken skal utredes nærmere av Klima- og Forurensningsdirektoratet (KLIF).

2.5 Fugleliv

Tellingene av ærfugl i verdensarvområdet i 2011 viste en alarmerende nedgang i bestanden. Tellingene i mars viste 1700 overvintrende hanner, mot 31000 overvintrende individ på 80-tallet. Telling av mytebestandene sommeren 2011 viste tilsvarende tendens. Liknende nedgang er dokumentert for grågåsbestanden og teist i tidligere undersøkelser.

Det vil være viktig å undersøke hva som er årsaken til nedgangen i fuglebestanden. Om nedgangen er på grunn av økt ferdsel eller andre årsaker, kan ingen si noe sikkert noe. Det vil likevel være svært viktig å få styrt ferdselen unna områdene hvor sjøfuglene myter og få bedret kunnskapsgrunnlaget knyttet til myting og ferdselsforstyrrelser. Da er kartlegging en forutsetning. Dette blir igangsatt i 2012, fem år etter forrige viltkartlegging i 2007 – 2008.

Informasjon har vært et viktig satsningsområde i 2009 – 2011 og Stiftelsen har årlige annonser i lokalpressen før hekkesesongen for å anmode båtførere om å ferdes med forsiktighet i verdensarvområdet. Stiftelsen har også fått utarbeidet en utendørs utstilling på Nes, skilt til båtmarinaer og brosjyrer med kart for båtferdsel i verdensarvområdet. Skiltene ble satt opp i båtmarinaer på Vega og i nabokommunene i 2010. Brosjyrene informerer om vernebestemmelsene, hekke- og myteområder og er delt ut gratis til båtførere, på Turistinformasjonen oa aktuelle steder. Per årsskifte 2011/2012 var det delt ut 10 000 eks av brosjyren som har både norsk og engelsk tekst. Det vil videre være et mål å få finansiert terminaler for elektronisk informasjon på ferja og andre sentrale steder i buffersonen og på fastlandet.

3. Bakgrunn for stiftelsens arbeid

Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv ble stiftet 5. april 2005 av Vega kommune. Opprettelsen av stiftelsen er forankret i artikkel 17 i UNESCOs verdensarvkonvensjon.

Stiftelsens formål er nedfelt i §2 i stiftelsens vedtekter, og fastslår at stiftelsen skal bidra til ivaretagelse av områdets verdier, slik det er avgrenset og beskrevet i nominasjonsdokumentet Vega - The Vega Archipelago (2003).

Til en hver tid gjeldene retningslinjer for oppfølging av UNESCOs konvensjon for vern av verdens kultur- og naturarv, verneforskrifter, samt gjeldene forvaltningsplan for Vegaøyen Verdensarvområde, skal være styrende for stiftelsens prioritering av tiltak og aktiviteter. Forvaltningsplanens mål er at den "... skal danne grunnlaget for en positiv utvikling i verdensarvområdet som sikrer natur- og kulturlandskapsverdiene. De tradisjonelle aktivitetene skal ivaretas og videreutvikles. Grunnlaget for en positiv utvikling for lokalsamfunnet basert på bærekraftig bruk skal legges. Videre skal Vega bygges opp som et kunnskapssenter for formidling, forvaltning og bruk av natur- og kulturlandskapet langs kysten. Planen skal motivere og ansvarliggjøre de ulike partene til å yte en innsats for å oppnå dette."

Stiftelsens styre har i styresak 11/08 vedtatt at stiftelsen skal ha en koordinerende rolle i den periodiske rapporteringen til UNESCO. I arbeidsdokumentet om ny og helhetlig verdensarvpolitikk som Miljøverndepartementet presenterte i 2012, støttes denne modellen som også innebærer at daglig leder i Stiftelsen er områdekoordinator.

I overordnet strategi- og tiltaksrettet arbeid har stiftelsen arbeidet ut fra verdensarvkonvensjonens intensjoner, innskrivingsteksten på UNESCOs verdensarvliste, forvaltningsplanen 2004 – 2010 og tiltaksplanen fra 2007.

Verdensarvkonvensjonen sier blant annet i artikkel 4: Et land som er avtalepart i denne konvensjonen, erkjenner at plikten til å identifisere, verne, bevare, formidle og overføre til fremtidige generasjoner den kultur- og naturarv som det er vist til i artikkel 1 og 2..." Nasjonalstaten anmodes videre på generelt grunnlag til å gi arven en funksjon i lokalsamfunnet, integrere vern i alminnelig planlegging, etablere instanser med tilstrekkelig personale for å ivareta oppgavene, videreføre studier og forskning, samt fremme opprettelse eller utvikling av regionale sentre for utdanning, vern, bevaring og formidling.

Verdensarvkomiteens anmodning til myndighetene ved innskrivingen av Vegaøyen på listen i 2004 var samtidig konkret i anmodningen om å utvikle en spesiell strategisk plan for verdensarvområdet med målsettinger for støtte til tradisjonelle driftsformer innen landbruket, særlig beiting med sau, opprettholdelse av mosaikken i landskapet og tiltak for

å få grunneierne engasjert i forvaltningen. Innsamling av den immaterielle kulturhistorien og de tradisjonelle gjøremålene i øyene for å kunne overvåke at de består, er andre punkt som påpekes. Stiftelsen har arbeidet for å følge opp intensjonene i Verdensarvkonvensjonen og Verdensarvkomiteens innskrivingstekst gjennom bl.a. å prioritere kulturlandskapsarbeid og duntradisjonen, samarbeid med lokale grunneiere, arbeid med barn og unge, bidrag til kartlegging av ærfuglhus og innsamling av immaterielle kulturminner.

Videre har hovedmål for forvaltningsplanen 2004-2010 og tiltaksplanen for Vestnorsk Fjordland og Vegaøyen vært avgjørende for prioritering av tiltakene i den arbeidsplanen som styret vedtok i 2011. Forvaltningsplanens tiltaksdel er delt inn i temaene: duntradisjonen, beite-, slåttelandskap og vegetasjon, kulturminner og bygningsarv, havmiljø, fugleliv, formidling og turisme. Tiltakene er videre delt inn i 1., 2. og 3. prioriterte tiltak.

Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv har i 2011 hatt en arbeidsplan der det har vært mulig å få finansiert og igangsatt de viktigste tiltakene med 1. prioritet innen duntradisjonen, kulturlandskap og formidling/turisme.

Temaet kulturminner og bygningsvern blir ivaretatt gjennom et samarbeid mellom Nordland Fylkeskommune og Helgeland Museum der stiftelsen bidrar med innspill og rådgivning.

3.1 Stiftelsens styre

I henhold til stiftelsens vedtekter skal den ledes av et styre på inntil 7 – sju – medlemmer. Nåværende styre består av:

- A. 2 – to – medlemmer oppnevnt av Vega kommune
- B. 1 – ett – medlem oppnevnt av Fylkesmannen i Nordland
- C. 1 – ett – medlem oppnevnt av Helgeland Museum
- D. 1 – ett – medlem oppnevnt av Miljøverndepartementet
- E. Inntil 2 – to – medlemmer valgt av styret

Stiftelsens første styre ble valgt i 2005. I henhold til stiftelsens vedtekter skal hvert medlem fungere i perioder på tre år av gangen, dog slik at etter første år fratrer 2 – to – styremedlemmer etter loddtrekning. Etter kommunevalget i 2007 ble styreleder og nestleder i styret skiftet ut etter initiativ fra Vega kommunestyre. Daværende ordfører Einar Silseth som var styreleder, ble erstattet av påtroppende ordfører André Møller.

Kommunestyrerepresentant Ann-Hege Lervåg etterfulgte nestleder Janne E.A. Pettersen. I og med at kommunen skiftet ut sine representanter, vedtok styret at den vedtektsfattede utskifting har skjedd. Det skulle bli foretatt valg i 2011, men saken ble utsatt til 2012 etter at saken ble drøftet i flere styremøter.

Følgende styre ble valgt for 2007 – 2009:

Ordfører André Møller, Vega kommune, leder

Vara: Hilde Torgersen Mørk, varaordfører Vega kommune

Ann-Hege Lervåg, Vega kommunestyre, nestleder

Vara: Helene Skjelbred, Vega kommunestyre

Olav Nord-Varhaug, Miljøverndepartementet/Direktoratet for naturforvaltning

Vara: Lisen Roll, Riksantikvaren

Gunnar Rofstad, Fylkesmannen i Nordland

Vara: Roar Høgsæt, Fylkesmannen i Nordland

Hans Pedersen, Helgeland Museum

Vara: Oddny Bang, styremedlem Helgeland Museum

Egil Murud, Nordland fylkeskommune

Vara: Bjarne Eriksen

Torny Pedersen, tidligere stortingsrepresentant

Vara: Heidi Kristin Sæthre

Styret hadde 4 (fire) møter i 2011: 11. - 12. januar, 5. april, 09. – 10. mai og 18. – 19. oktober. Møtene ble avholdt ved Vega havhotell, som telefonmøte og ved Skogsholmen Gjestehus.

Styret behandlet 25 saker. De viktigste sakene var i tilknytning til oppfølging av forvaltnings- og tiltaksplanen for området og de strategier som er vedtatt av styret på disse områdene. Blant sakene som var til behandling var oljevernberedskap, pilotprosjektet Bærekraftig Reiseliv, senter for verdensarven, oppdrett i verdensarvområdet, etablering av forvaltningsknutepunkt og oppstart av arbeid med rullering av forvaltningsplan for verdensarvområdet.

I tilknytning til styremøtet i oktober hadde styret en befaring til Øverstua i Tåvær og Skogsholmen hvor styremøtet ble holdt på gjestehuset. Etter planen skulle styret også til Emårsøy, men dette måtte utgå pga sterk vind.

Til styremøtene har det vært invitert gjester for å informere om forhold som angår verdensarven:

Forsker Arne Follestad, NINA, informerte om telling av ærfugl i verdensarvområdet i 2011.

Jannike Wika, ansvarlig for arbeid med barn og unge, informerte om forskjellige gjennomførte skoleprosjekt innen skjøtsel.

Prosjektleder Mona Gilstad, informerte om pilotprosjektet Bærekraftig Reiseliv

Rådgiver Arne Farup, Fylkesmannens landbruksavdeling, informerte om verdensarvmidlene via jordbruksavtalen.

Rådgiver Gudrun Hagen, Fylkesmannens miljøvernnavdeling, informerte om oppstart av arbeidet med rullering av forvaltningsplanen for verdensarvområdet.

3.2 Samarbeidsrådet

Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv har i henhold til vedtektene etablert et samarbeidsråd med representanter fra lokale og regionale lag og foreninger. Rådet består per i dag av 18 lag og foreninger som skal gi impulser til styrets arbeid. Av disse møter rundt halvparten på møter og seminarer der de blir innkalt.

Samarbeidsrådet arrangerte i 2011 et seminar der tema var oppdrett i verdensarvområdet med innledninger fra Norsk Havbrukssenter og Naturvernforbundet i Nordland. Et annet tema til diskusjon var arbeid med barn og unge i forhold til verdensarv. Til dette punktet innledet Magnus Hestvik, utflyttet vegaungdom som er og har vært aktiv i natur- og miljøorganisasjoner.

Det har også vært gjennomført møter i samarbeidsrådets arbeidsutvalg der bl.a. Stiftelsens arbeidsplan og budsjett har vært oppe til diskusjon. Samarbeidsrådet leder har deltatt i alle styremøter i stiftelsen.

Samarbeidsrådet har fått tilsendt sakspapirer og forslag til arbeidsplan og budsjett før styremøtene i stiftelsen. Daglig leder deltok på seminaret i regi av samarbeidsrådet og lagt fram arbeidsplan og budsjett for arbeidsutvalget.

Følgende lag og foreninger er representert i samarbeidsrådet:

Helgeland Reiseliv
Hysværøyen Grunneierlag
Naturvernforbundet i Nordland
Nordland Ærfugllag
Norsk Ornitologisk Forening, avd. Nordland
Skogsholmen Grendelag
Ytre Vega Bonde- og Småbrukarlag
Vega Bondelag
Vega Fiskerlag
Vega kommune
Vega Kystlag
Vega Næringssselskap
Vegaøyans Venner
Vega barne- og ungdomsskole
Nes-Holand stedsutvikling/grendelag
Skogholdt ungdomslag, Ylvingen
Utværet Lånan AS
Vega Ungdomsråd

3.3 Team Verdensarv Vega

Lokalt har Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv, Vega kommune, Vega næringssselskap, Helgeland Museum og Statens Naturoppsyn etablert et Team Verdensarv. Følgende møtte i teamet i 2011: ordfører/styreleder i Stiftelsen, rådmann, daglig leder Vega Næringssselskap, verneområdeforvalter Vega verneområdestyre, lokal oppsynsmann, Statens Naturoppsyn, plan/miljøvernsjef og jordbrukssjef Vega kommune, daglig leder Helgeland Museum og daglig leder Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv.

Det lokale Team Verdensarv skal samordne innsatsen for å ivareta de ulike tema innen forvaltningsplanen og skape nasjonal og internasjonal oppmerksomhet om Vegaøyen Verdensarvområde. Et viktig mål er også å oppfylle Verdensarvkonvensjonens målsetting om positive ringvirkninger lokalt, kapasitetsbygging, etablering av forskning og utdanning. De viktigste arbeidsområdene i 2011 har vært informasjonsutveksling.

Vega kommune: Arbeidsoppgaver tilknyttet verdensarv

Verdensarvporten:

Arbeidet med å få forankring av planene for et senter for verdensarven foregikk i 2011 både på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå:

- Ordfører/styreleder deltok på Verdensarvforum i Nærøyfjorden der tema var bl.a. ny, helhetlig verdensarvpolitikk.
- Ordfører/styreleder deltok på begge involveringsmøtene i regi av Miljøverndepartementet om ny, helhetlig verdensarvpolitikk og hadde innledning om kommunalt arbeid med verdensarv på det ene møtet.
- Ordfører/styreleder og daglig leder i Stiftelsen møtte fylkesrådet og administrasjonen i Nordland fylkeskommune for å presentere planene for et senter for verdensarven og oljevernberedskap.
- Vega formannskap nedsatte i sak 38/10 en prosjektgruppe med mandat å utrede innhold, eierskap og drift av Verdensarvporten. Gruppen hadde representanter fra Vega kommune ved ordfører André Møller og formannsapsrepresentant Einar Silset, leder av driftsstyre for oppvekst, livsutfoldelse og kultur Turid Næss, direktør Hans Pedersen Helgeland museum, Vega næringssselskap v/ Mona Gilstad, leder av samarbeidsrådet Per-Anton Nesjan og daglig leder Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv Rita Johansen. Gruppen hadde fire møter i desember 2010/januar 2011 for å drøfte videre framdrift i senteret for verdensarven ut fra signal fra Miljøverndepartementet og Nordland fylkeskommune om at kostnadsrammen for et framtidig senter må begrenses til 20 – 25 mill kr. Gruppen hadde bistand av de to arkitektene Kristina Milvidaite og Ineta Kojeliene som var på studiebesøk i Norge via gjennom EUs Leonardo da Vinci program. Gruppen ble enig om et forslag der arealet er redusert fra 600 til 425 m² og med fleksible løsninger for utstillinger/ formidling/ undervisning og kontor/areal for forskere.

Kulturlandskap: Jordbrukssjef sto for administrasjon og behandling av verdensarvmidlene som tildeles via Fylkesmannens landbruksavdeling. Dette er midler som bevilges over jordbruksavtalen. I 2011 ble det tildelt 550 000 kr. direkte til bønder som skjøtter kulturlandskapet.

Av stillingsressurser har kommunen ellers hatt ca 10 -12 prosent av ordførers stilling som styreleder i stiftelsen og hel stilling på reiselivsstrategi.

Vega Næringssselskap – reiselivsstrategi og bærekraftig reiseliv

Vega er en av fem destinasjoner i Norge som ble valgt ut til å være med i pilotprosjektet Bærekraftig Reiseliv i regi av Innovasjon Norge. Vega Næringssselskap er lokal prosjektleder. Vega Næringssselskap gjennomførte guidete båtturer til fem ”besøksøyer” i verdensarvområdet fra sankthans til 10. august. Nordland fylkeskommune og Miljøverndepartementet ga 75 000 kr i tilskudd til gjennomføring av båtruten. Rundt 500 passasjerer deltok på turene. Vega Næringssselskap drev også Turistinformasjonen på Vega og hadde rundt 5000 besøkende i løpet av sommeren.

Helgeland Museum - formidlingsvirksomhet

Helgeland Museum hadde ansvar for guidingen på Hurtigruten utfluktsprogram til Vega. Museet hadde også ansvar for en del av guidingen på turene som Vega Turistinformasjon arrangerer i verdensarvområdet og gjennomførte i egen regi en del guidete turer i steinalderløypa. Helgeland Museum er engasjert via Den kulturelle skolesekken for Sør-Helgeland til å formidle ærfugltradisjonen og hadde i 2011 besøk av skoleklasser fra Brønnøy og Vevelstad. Museet samarbeidet med stiftelsen i dette prosjektet.

Etter avtale mellom Nordland fylkeskommune (NFK) og Helgeland museum (HM) har NFK engasjert HM til å følge opp deler av bygningsvernarbeidet i verdensarvområdet.

Nordland fylkeskommune, Helgeland Museum og Stiftelsen har hatt gjentatte anmodninger til Riksantikvaren om en egen stilling for å følge opp bygningsvernarbeidet i verdensarvområdet. I 2010 fikk de samarbeidende parter aksept for dette og Helgeland Museum fikk tilført midler til en egen bygningsvernstilling for Vegaøyan verdensarvområde. Arbeidet består i tilstandsvurdering, rådgivning i restaureringsarbeidet, prosjektering og opplæring mv. Dette innebærer et betydelig løft for bygningsvernarbeidet i verdensarvområdet, både gjennom direkte bistand til tiltakshaverne og kompetanseheving hos lokale håndverkere.

Statens Naturoppsyn – se side 17

3.4 Stiftelsens sekretariat

Stiftelsens er lokalisert til Vega og har kontorlokaler i den framtidige Verdensarvporten på Nes.

Rita Johansen er ansatt som daglig leder og begynte i jobben 1. november 2005.

Sekretariatet har kjøpt konsulenttjenester til dokumentasjon/gps-kartlegging ærfuglhus, skjøtsels- og andre naturprosjekt for barn og unge.

De viktigste arbeidsoppgavene for sekretariatet i 2011 har vært:

- Involveringsarbeid verdensarvpolitikk ovenfor nasjonale og regionale myndigheter og instanser.
- Oppfølging og bistand fuglevoktere, grunneiere og interessenter i området
- Prosjektoppfølgning Verdensarvporten, informasjonstiltak, barn og unge.
- Informasjon og presentasjon av Vegaøyen verdensarvområde, arbeidsoppgaver og muligheter.
- Daglig drift med strategi- og økonomiarbeid

Med Stiftelsens samlokalisering med Statens Naturoppsyn, Vega Verneområdestyre og Helgeland Museum på Nes, er de samarbeidende parter i Team Verdensarv Vega et godt stykke på vei til å bygge opp et kompetansemiljø på verdensarv. Samlokaliseringen gjør det også enklere å ha en god informasjonsflyt og dialog i prosjektutvikling og ulike tiltak.

Arbeidet med rutiner for informasjon via nettsted ble ferdigstilt i 2011 og Stiftelsen har nå oppdaterte nyheter på nettsidene www.verdensarvvega.no og egen Facebook-side.

Vegaøyen verdensarv og stiftelsens arbeid har vært presentert på følgende møter:

Februar:

Presentasjon av arbeidet med senter for verdensarven, Vega formannskap

Åpent møte om ny, helhetlig verdensarvpolitikk, Vega

Create – share – listen, internasjonal konferanse om digital historiefortelling, Lillehammer

Mars:

Presentasjon av arbeidet i Stiftelsens regi for styret i Vegaøyens Venner

Presentasjon forvaltning av verdensarvområdet, ICOMOS fagdag, Svolvær

Presentasjon av Vegaøyen Verdensarv, møte med Universitetet i Nordland

April:

Presentasjon av arbeidet med senter for verdensarven, HelgelandsKraft

Mai:

Organisering og deltakelse årsmøtet Norges Verdensarv, Stalheim

Presentasjon av arbeidet med barn og unge, nettverksmøte nordiske verdensarvsteder, Geiranger

Presentasjon Vegaøyen Verdensarv, ansatte Helgeland Museum

Presentasjon Vegaøyen Verdensarv og lokalt arbeid, Træna formannskap

Juni:

Presentasjon av beredskapssituasjonen, Aps representanter, Stortingets Energi- og miljøkomité

Presentasjon Vegaøyen Verdensarv, årsmøtet RV17-foreningen

Presentasjon Vegaøyen Verdensarv for stortingsrepresentant Anna Ljunggren

Juli:

Foredraget "Spor langs kysten", Husavik, Island

August:

Presentasjon av Vegaøyen Verdensarv og verneområder, guidekurs for Sør-Helgeland

Om verdensarv til Kultur og miljøstrategi for Nordland, innspill til fylkesråd Marit Tennfjord,

møte i Brønnøysund

September:

Presentasjon av Stiftelsens arbeid, årsmøte i Nordland Ærfugllag

Om beredskap og senter for verdensarv, presentasjon for fylkesordfører Sonja Steen

Oktober:

Møte med fuglevokterne med presentasjon av ærfugltelling og diskusjon om tiltak

November:

Presentasjon av Vegaøyen Verdensarv og lokalt arbeid på konferansen "Mennesket og naturarven", Statens Naturoppsyn, Tjøme

Daglig leder har ellers deltatt i referansegruppa for forskningsprosjektet verdiskaping Vega-Valdres, i styret til Norges Verdensarv og referansegruppa for pilotprosjektet Bærekraftig reiseliv.

Stiftelsen Vegaøyen Verdensarv

N-8980 Vega

+47 75 03 55 03

+47 97 03 46 46

post@verdensarvvega.no

www.verdensarvvega.no

